

2010-2020 Yılları Arasında Eğitimin Sorunlarına İlişkin Yapılan Tezlerin İncelenmesi

Mehmet ÖZTÜRK¹ Seyhan CAN ÖZTÜRK²

Öz

Eğitim sisteminin amaçlarına ulaşabilmesi için çağın gerektirdiği değişim ve yenileşme hareketlerine uyum sağlaması gerekmektedir. Eğitimin başarılı olmasında öğretmenler, okul yöneticileri, öğrenciler ve velilerin gayretlerinin yanında teknolojik ve fiziksel donanımlar da son derece önemlidir. Eğitim sistemi sürekli değişen dinamik bir yapıya sahiptir. Bu durum, eğitim sistemini oluşturan öğretmen, öğrenci, veli, sosyal çevre, bilgi ve iletişim teknolojileri ve öğretim programlarının sürekli değişen özelliklere sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle eğitim sistemi kendisini yenilemekte ve güncelleştirmektedir. Eğitim sistemi ile ilgili sorunların tespiti ve çözümüne yönelik aydınlatıcı araştırmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Konu ile ilgili olarak çok sayıda bilimsel araştırma yapılmakta olup, sorunlar çeşitli yönleriyle değerlendirmeye çalışılmaktadır. Bu çalışmada, 2010-2019 yılları arasında eğitimin sorunlarına ilişkin yapılan tezlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli içerisinde kaynak taraması tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya inceleme raporları ve ders öğretiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin çalışmalar dahil edilmemiştir. Bu kapsamda araştırmaya 35 yüksek lisans tezi dahil edilmiştir. Araştırmaya dahil edilen tezlerin değerlendirilmesinde alt kategoriler oluşturulmuştur. Bunlar eğitim sistemi ile ilgili sorular, ilk ve ortaokullara yönelik sorunlar, lise/ortaöğretime yönelik sorunlar, yabancı öğrencilerin eğitime yönelik sorunlar olarak belirlenmiştir. Araştırmalardan elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde göç eden öğrencilerin problemleri, okulların fiziki şartlarının yetersiz olması, kaynaştırma öğrencileri ile ilgili problemler, öğrencilerin yabancı dil konusunda yaşadıkları problemler, veli okul işbirliğinin sağlanamaması, okullardaki görevlendirmeleri ve atama işlemlerinin siyasetin gölgesinde kalması, öğretmen ve öğrencilerin nitelik problemleri, okulların yeterli bütçeye sahip olmaması gibi problemler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Sorunları, Eğitim Sorunları ile ilgili çalışmalar, Milli Eğitim Bakanlığı

¹ Öğretmen, Sümer Ortaokulu, Malatya, mhmtoztrk482@gmail.com

² Öğretmen, Tepeköy Hacı Demir İlkokulu, Malatya, syhncn2323@gmail.com

Review of Thesis Related to the Problems of Education Between 2010-2020

Abstract

In order for the education system to reach its goals, it must adapt to the changes and innovation movements required by the age. In addition to the efforts of teachers, school administrators, students and parents, technological and physical equipment is also extremely important for the success of education. The education system has a dynamic structure that is constantly changing. This is due to the constantly changing characteristics of teachers, students, parents, social environment, information and communication technologies and teaching programs that make up the education system. For this reason, the education system renews and updates itself. There is a need to carry out enlightening researches for the determination and solution of the problems related to the education system. There are many scientific researches on the subject, and the problems are tried to be evaluated in various aspects. In this research, it is aimed to evaluate the theses made between 2010-2019 on the questions of education. In the research, literature review technique was used within the scanning model, which is one of the descriptive research methods. Study reports and studies related to the problems encountered in teaching lessons were not included in the research. In this context, 35 master's theses were included in the study. Sub-categories were created in the evaluation of the theses included in the research. These were determined as questions about the education system, problems for primary and secondary schools, problems for high school/secondary education, and problems for the education of foreign students. When the results obtained from the researches are evaluated in general, the problems of the migrating students, the insufficient physical conditions of the schools, the problems related to the inclusion students, the problems experienced by the students in foreign language, the inability to provide parent-school cooperation, the assignments and appointment processes in the schools remain in the shadow of politics, It has been concluded that there are problems such as quality problems of teachers and students, and that schools do not have sufficient budget.

Keywords: Educational Problems, Studies on Educational Problems, Minister of Education

Giriş

Eğitim sistemi bir milleti varlığının devamı için ve diğer ülkeler arasındaki saygınlığına artırılabilmesi için dikkate alınan en önemli göstergeler arasında yer almaktadır (Aykut, 2019). Çeşitli ülkelerin eğitim sistemleri arasında ortak özellikler olmasının yanında kendilerine özgü kültürel özelliklerden taşımaktadır. Eğitim sisteminin amaçlarına ulaşabilmesi için çağın gerektirdiği değişim ve yenileşme hareketlerine uyum sağlaması gerekmektedir (Demirel, 2011).

Eğitimin başarılı olmasında öğretmenler, okul yöneticileri, öğrenciler ve velilerin gayretlerinin yanında teknolojik ve fiziksel donanımlar da son derece önemlidir. Nitekim

yapılan araştırmalarda okulların donanım yetersizliği, sınıf yetersizliği, öğrenci sayılarının fazla olması, öğrencilerin taşınmalı gelmesi, farklı kültürel çevrelerden öğrencilerin bulunması, alt kademedeki öğrencilerin yetersiz gelmesi gibi birçok sorun olduğu görülmektedir. Bu sorunlar öğretmenlerin nitelikli ders işlemlerini ve derslerin amaçlarına ulaşmalarını önemli ölçüde etkilemektedir (Badur, 2014; Dilekçi, 2019). Ayrıca öğretmenlerin yetiştirilme problemleri, öğretmenlerin yetersizlikleri, gerçek okul şartları ile öğrencilerin aldıkları eğitimler arasında farklılıklar bulunması, öğretmenlerin atama problemleri nedeniyle sınav kaygılarının yüksek olması ve kendilerini yeterince geliştirememeleri gibi önemli sorunlar da bulunmaktadır. Bunlar eğitim sistemini ve eğitimin verimliliğine doğrudan ve dolaylı etkileyen çeşitli unsurlardan bazılarıdır (Emin, 2018; Ertürk, 2017).

Eğitim sistemi sürekli değişen dinamik bir yapıya sahiptir. Bu durum, eğitim sistemini oluşturan öğretmen, öğrenci, veli, sosyal çevre, bilgi ve iletişim teknolojileri ve öğretim programlarının sürekli değişen özelliklere sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle eğitim sistemi kendisini yenilemekte ve güncelleştirmektedir (Gazeller, 2014).

Eğitim sistemi genel olarak bir ülkenin vatandaşlarına nasıl eğitim vereceğini, ne öğreteceğini ve önceliklerini yansıtmaktadır. Ülkenin içerisinde bulunduğu durum ve şartlara bağlı olarak eğitim sistemi de farklılaşmaktadır. Dolayısıyla ülkedeki sorunların kaynağını tespit edilmesinde ve sorunların çözüme kavuşturulmasını da eğitim sistemi oldukça önemlidir (Hasanoğlu, 2013; Karateke, 2010).

Günümüzde eğitim ile ilgili sorunların başında nitelik problemi gelmektedir. Bu problem hem öğrenciler hem de öğretmenler arasında tartışma konusu olmasının yanında, bilimsel araştırmalara da konu olmaktadır. Öğrencilerin buldukları her eğitim kademesine bir önceki kademedeki niteliksiz öğrencilerin gelmesi durumu en fazla yapılan eleştiriler arasındadır (Parlak, 2015; Özcan, 2018). Bu nedenle de her kademe bir önceki yıllara göre eğitim kalitesinin düştüğünden şikayet edilmektedir (Özcan, 2018; Sönmez, 2018; Uluğ, 2019). Bu bakımdan eğitim sistemi ile ilgili sorunların tespiti ve çözümüne yönelik aydınlatıcı araştırmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Konu ile ilgili olarak çok sayıda bilimsel araştırma yapılmakta olup, sorunlar çeşitli yönleriyle değerlendirmeye çalışılmaktadır. Ancak bu tespitlerin ne ölçüde doğru olduğu, tespitlerin yeterli olup olmadığı ve nihayetinde bu tespitlerin uygulayıcılar tarafından değerlendirmeye alınıp alınmadığı üzerinde durulması gereken konulardan biridir. Bu nedenle

araştırmada 2010-2019 yılları arasında yapılan tezlerin değerlendirmesi yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, 2010-2019 yılları arasında eğitimin sorularına ilişkin yapılan tezlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında araştırmalarda ulaşılan bulguların değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırmanın alt amaçları şunlardır;

1. Eğitim sistemi ile ilgili sorular nelerdir?
2. İlk ve ortaokullara yönelik sorunlar nelerdir?
3. Lise/ortaöğretime yönelik sorunlar nelerdir?
4. Yabancı öğrencilerin eğitimine yönelik sorunlar nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli içerisinde kaynak taraması tekniği kullanılmıştır. Kaynak taraması çalışmaları, bir konu ile ilgili yapılan çalışmaların belirli bir amaç doğrultusunda incelenmesine olanak tanıyan araştırma türleridir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018).

Örneklem

Araştırmaya inceleme raporları ve ders öğretiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin çalışmalar dahil edilmemiştir. Bu kapsamda araştırmaya 35 yüksek lisans tezi dahil edilmiştir.

Araştırma Süreci ve Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tez veri tabanı içerisinde "eğitim sorunları" anahtar sözcükleri ile tarama yapılmıştır. Araştırmaya dahil edilen tezlerin değerlendirilmesinde alt kategoriler oluşturulmuştur. Bunlar eğitim sistemi ile ilgili sorular, ilk ve ortaokullara yönelik sorunlar, lise/ortaöğretime yönelik sorunlar, yabancı öğrencilerin eğitimine yönelik sorunlar olarak belirlenmiştir. Değerlendirmelerde tezlerin başlıkları, tez yazarı, dedin yayınlandığı yıl ve tezlerde tespit edilen sorunlara yer verilmiştir.

Bulgular

Eğitim Sistemi İle İlgili Sorunlar

Tablo 1: Tezlerde eğitim sistemi ile ilgili sorunlar

Araştırma Başlığı	Yazar	Yıl	Tespit Edilen Sorunlar
1. Göç eden ailelerin çocuklarının eğitim ve öğretimde karşılaştıkları uyum sorunları	Tuğba HAN	2010	Büyükşehir'e göç eden ailelerin çocuklarının okula uyum sürecinde önemli sorunlar yaşadıkları, arkadaş ve çevre edinmede güçlüklerle karşılaştığı, iletişim sorunları yaşadığı, bu çocukların okul başarılarının diğer çocuklara göre daha düşük olduğu, beslenme ve giyim ile ilgili farklılıklar gösterdiği, bu nedenlerden dolayı bazı çocukların okula gitmek istemediği, sınıf içi öğretme- öğrenme etkinliklerine yeterli düzeyde katılmadıkları
2. İlköğretim II. kademe branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ile ilgili görüşleri	Bilge ŞEKERCİOĞLU	2010	Öğretmenler, kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıflarda bulunmasından memnun olmadıklarını ve iletişim problemi yaşadıklarını, öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarıyla ilgili bilgi eksiklikleri ve yardıma ihtiyaç duydukları, öğretmenlerin, bireysel eğitim programlarını hazırlama ve uygulamada sorun yaşadıkları
3. Taşınmalı eğitim uygulamasında öğretmenler ve öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler	Ali AĞIRKAYA	2010	Şoförlerin davranışlarının öğrencileri olumsuz yönde etkilediği, servislerde öğrencileri mağdur edildiği, öğrencilerin bireysel şikâyetlerine rağmen servislerde ve yemeklerde yaşanan güçlükler için somut adımların atılmadığı, taşınmalı öğrencilerin; eğitim, kültür seviyesi, okula uyum süreçleri ve merkez okula yüklediği sorumlulukların fazla olması öğretmenlerin uygulamadan olumsuz yönde etkilenmesine neden olduğu Okul yöneticilerinin atama kriterleri sıkça değişmektedir.
4. Milli eğitim örgütündeki yönetici, müfettiş ve öğretmen görüşlerine göre okul yönetiminin sorunları: Ağrı ve Erzurum illeri örneği	İhsan Nuri DEMİREL	011	Okul yöneticilerinin kendilerine ait bir bütçelerinin olmaması yöneticilerin yönetsel davranışlar sergilemelerini engellemektedir. Okul yönetiminde geçici görevlendirmelerin yapılması yönetimin politize olmasına neden olmaktadır. Okul yönetiminde kırtasiyeciliğin ağırlıkta olması önemli işlerin yapılmasını zorlaştırmaktadır.

5.	Zorunlu eğitim sistemi ile birlikte okul yönetiminde yaşanan sorunların incelenmesi	Sıraç BADUR	2014	Devlet tarafından ödenek verilmesi, gerektiğinde öğrencilere sınıf tekrarı yapılması, branş değişikliği yapılmaması, 1. Sınıfların okula uyumlarını kolaylaştıracak etkinlikler/uygulamalar yapılması
6.	Okul yöneticisi ve öğretmenlerin taşınmalı eğitim sistemine ilişkin yaşadıkları sorunların incelenmesi	Ahmet MEMEK	2014	Yemek yemeye uygun ortamların bulunmaması ve yemek kalitesinin düşük olması, taşınmalı eğitim olan okullarda eğitim kalitesinin düşük olması, veli öğretmen işbirliğinin zayıf olması
7.	Eğitim kurumu yöneticilerinin yönetim sürecinde karşılaştığı zorluklar	Veysel UĞUR	2015	Okul harcamaları için ayrılan kaynakların yetersiz olması Sınıf mevcutlarının kalabalık olması Üstlerin, astlardan gelen teklifleri dikkate almaması
8.	Kırsal yaşamda eğitim sorunları (Muğla örneği)	İlker AYSEL	2015	Görüşme yapılan öğretmenlerin hiçbiri görev yaptıkları köyde kalmadıkları Taşınmalı ile gelen öğrencilerin köylerini ziyaret etmedikleri Taşınmalı eğitim ile öğrenim gören ebeveynlerin yaşadıkları en büyük sorun, okullar ile iletişim problemdir
9.	Türk eğitim sisteminde yaşanan sorunların öğretmen ve yöneticilere göre incelenmesi	Şefika PARLAK	2015	Yaşanan sorunlar eğitim içeriklerinin öğrenci merkezli hazırlanması, eğitime ayrılan kaynakların sınırlı olması, denetim sorunları, öğretmen yetiştirmede yaşanan sorunlar, fiziksel yetersizlikler şeklinde belirlenmiştir.
10	Mevsimlik tarım işçilerinin eğitiminde yaşanan sorunlar	Ahmet UZUNDERE	2015	Eğitim çağında bulunan ve mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuğu olan öğrencilerin, eğitim öğretim süreçlerinden uzak kaldığı belirlenmiştir.
11	Çocuğu engelli olan ailelerin eğitim ile ilgili yaşadıkları sorunların incelenmesi	Mahmut ÇİTİL	2016	Çocuğun engelli olmasının eğitim süreçlerini önemli düzeyde ve olumsuz etkilediği, aynı zamanda bu çocukların ailelerinin de sosyal çevre ile iletişimde sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir.

12	Öğretmen ve yöneticilerin okul yönetimi ve örgütsel iletişimde yaşadıkları sorunların incelenmesi	Fehmi YEŞİLMEN	2016	Eğitim sisteminde nitelik sorunlarının yaşandığı, liyakatsız kişilerin yönetici kademelerine getirildiği, akademik çalışmaların yetersizliği, eğitim politikalarının sık sık değişmesi, öğretmen yetiştirmede sorunlar yaşandığı belirlenmiştir.
13	Öğretmen ve okul yöneticilerinin eğitim sisteminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi	Tugay ERTÜRK	2017	Merkeziyetçi eğitim yönetimi anlayışı, öğrenci devamsızlıkları, toplumsal uzlaşma içerisinde oluşturulmuş ortak bir eğitim anlayışının oluşturulamaması, sınava yönelik eğitim anlayışı, mesleki yönlendirme ve iş başında yetiştirme konusundaki aksaklıklar, okul güvenliği ve akran zorbalığı, yabancı dil eğitimine gereken önemin verilmemesi, veliler ile iş birliğinin kurulamaması, performans değerlendirmedeki eksiklikler, okul ortamının öğretmen ve öğrenciler için çekici bir hale getirilememesi ve eğitim kurumlarındaki alt yapı eksiklikleri
14	Türk eğitim sisteminin sorunlarının incelenmesi	Halil İbrahim AKTAŞ	2018	Türk eğitim sisteminde nitelikli öğretmen yetiştirilemediği, öğretmenlerin mesleki gelişimini sürdüremediği, atama sorunlarının olduğu ve maddi sıkıntılar yaşadığı, okullardaki çalışma koşullarının elverişsiz olduğu; öğrencilerin yoğun şekilde sınav stresi yaşadığı, okullarda disiplin sorunlarının görüldüğü, ailelerin sosyoekonomik düzeyinin düşük olduğu; yönetici atama ve yetiştirme sorunlarının yaşandığı, yöneticilerin yönetim becerisinin yetersiz olduğu; okul-veli iletişimde sorunlar yaşandığı ve velilerin sorumsuz olduğu; okul binalarının fiziki mekân ve unsurlarının öğrenci gelişim seviyesine uygun olmadığı, binaların mimari yapısının elverişsiz olduğu; eğitime ayrılan bütçenin yetersiz olduğu;
15	Göreve yeni başlayan okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri	Fatih Yasin KEMAN	2019	Mesleki yeterliliğin düşük olması, bürokratik işlerde yavaşlık, okul yöneticilerine yönelik olumsuz tavırlar, ödüllendirme sistemindeki eksiklikler, iletişim kurmada yaşanan sorunlar, yasal düzenlemelerin yetersiz kalması, özlük haklarındaki sorunlar, liyakat sorunu, asılsız şikayetlerle uğraşmak zorunda kalma, iş yükünü arttırıcı evrak işleri, diğer kurum ve kuruluşların sorumluluk almaktan kaçınması, fiziki ve maddi

 imkânsızlıkların yetersizliği

16	Mevsimsel tarım işçileri (MTİ) olarak çalışan ailelerin, okul çağındaki çocuklarının eğitim sorunlarının öğretmen, veli ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi	Muhammed DİLEKÇİ	2019	MTİ olarak çalışan ailelerin çocuklarının ailelerinden yeterince destek almadıkları ve bunların büyük kısmının kız çocukları olduğu; öğrencilerin okul devamsızlıkları ve sürekli yer değiştirmeleri sonucu okula yönelik tutumlarının negatif olduğu; öğrencilerin gerek akademik gerekse sosyal ve psikolojik sorunlar yaşadığı ve öğrenciler için yeterli düzeyde telafi eğitim hizmeti sağlanamadığı
----	---	------------------	------	--

Eğitim sistemi ile ilgili sorunlar incelendiğinde doğrudan eğitim sistemini konu alan 16 araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalardan 3 tanesi 2010 yılında, 1 tanesi 2011 yılında, 2 tanesi 2014 yılında, 4 tanesi 2015 yılında, 3 tanesi 2016 yılında, 1 tanesi 2017 yılında, 1 tanesi 2018 yılında ve 2 tanesi de 2019 yılında yapılmıştır. Yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlara bağlı olarak tespit eden sorunlar göç eden ailelerin okula uyum yaşama sorunları, göç eden aileler ile diğer ailelerin çocukları arasındaki arkadaşlık ve iletişim problemleri, öğrenciler arasında başarı düzeyleri arasındaki farklılıklar, çeşitli bölgelerden gelen öğrencilerin beslenme ve giyim farklılıkları, kaynaştırma öğrencileri ile normal öğrencilerin aynı sınıflarda bulunmasının ortaya çıkardığı problemler, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik bilgi eksiklikleri, taşınmalı gelen öğrencilerin yaşadıkları mağduriyetler, öğrencilerin servis ve yemekler ile ilgili şikayetlerinin çözülmemesi, servislerde şoförlerin öğrencilere olumsuz davranışları gibi problemler bulunmaktadır. Ayrıca okul yöneticilerinin atama kriterlerinin sürekli değişmesi, okulların kendilerine ait bütçelerinin bulunmaması, geçici görevlendirmeler sonucunda okulların politik bir alan haline gelmesi, kırtasiye işlerinin çok olması okul içerisindeki alt birimlerin okul yönetimlerine katılamaması problemleri yer almaktadır. Okullarda başarısız olan öğrencilerin sınıf tekrarının yapılmaması, norm fazlası olan öğretmenlerin branş değişikliği yapmaları sonucunda niteliğin düşmesi, bir sınıfa kaydedilen çocuklar arasındaki gelişim farklılıklarından kaynaklı problemler, öğretmenlerin görev yaptıkları bölgelerde kalmamaları, taşınmalı gelen öğrencilerin aileleri ile okul arasındaki iletişim problemleri, mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan ailelerin çocuklarının eğitime uyum

sağlayamaması, Öğretim programlarının öğrenciye uygun olmaması, kitapların yetersizliği, eğitime ayrılan bütçenin yetersiz olması, öğretmenlik mesleğinin önemsenmemesi, eğitimin siyasetin gölgesinde kalması, engelli öğrencilerin eğitim hizmetlerinden yeterince istifade edememesi, eğitim sorunlarına ilişkin araştırmaların yetersiz olması, eğitimin merkeziyetçi bir anlayışa sahip olması, sınav odaklı eğitim anlayışı, yabancı dil eğitimine gereken önemin verilmemesi, okul ile veliler arasında işbirliğinin yeterince sağlanamaması, okulların ve derslerin öğrenciler için cazip hale gelmemesi, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sürdürülememesi, yöneticilerin yönetim problemleri, öğretmenlerin mesleki yetersizlikleri, yasal düzenlemelerin yetersizliği, liyakatsizlik sorunları da araştırmalarda elde edilen sonuçlar arasında yer almaktadır.

İlk/Ortaokullara Yönelik Sorunlar

Tablo 2: Tezlerde ilk/ortaokullar ile ilgili sorunlar

Araştırma Başlığı	Yazar	Yıl	Tespit Edilen Sorunlar
1. Denizli merkez ilköğretim okullarındaki okul aile ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar üzerine yönetici görüşleri	Asım PORSUK	2010	Velilerin eğitim konusunda bilgisinin olmaması Çocuklarıyla ilgilenmemeleri Çocuklarının olumsuz yönlerini kabul etmemeleri Çağırıldıklarında okula gelmemeleri
2. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar (Aksarayili örneği)	Adem KÜÇÜK	2010	Taşınmalı ilköğretim uygulamasının taşıma, yemek, eğitim öğretim hizmetleri, okul-veli ilişkileri ve iş yükü boyutlarında yaşanma sıklığı farklılık gösteren sorunlar yaşanmaktadır.
3. Birleştirilmiş sınıflardaki kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşler	Gülcihan HASANOĞLU	2013	Birleştirilmiş sınıflarda verilen eğitimlerin başarılı olmadığı ve verimin düşük olduğu, bu öğrencilerin başarılarının ölçülmesinde sorunlar yaşandığı, özel gereksinimli ve normal gelişen çocukların okul içi ve dışı iletişimlerinde sorunlar yaşandığı, veli-öğretmen işbirliğinin yeterince sağlanamadığı belirlenmiştir.
4. Yatılı ilköğretim bölge okullarının sorunları ve çözümlerine ilişkin	Neslihan DEMİREL	2013	Yatılı okulda çalışmayı yorucu, yıpratıcı buldukları, bu okulda çalışmanın olumsuz duygular oluşturduğu, Okul yönetimi-öğretmenler arasında ve veliler arasında

	yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşleri			işbirliğinin yeterli olmadığı, okulda disiplin sorunlarının olduğu
5.	Sınıf öğretmenlerinin kendi sınıflarında parçalanmış aile çocuklarıyla ilgili yaşadıkları sorunlar	Zehra Duygu ŞAHİN	2013	Parçalanmış aile çocuklarının eğitime uyum sağlamasında zorluklar yaşandığı, okullardaki rehberlik hizmetlerinin bu sorunu çözmeye yetersiz kaldığı, ve öğrencilerin sosyal ve duygusal açıdan olumsuz etkilendikleri belirlenmiştir.
6.	sınıf öğretmeni değişikliği olan ilkökul öğrencilerinde görülen sorunlar	Ahmet Zekeriya YILDIZ	2015	İlkokulda öğretmeni sık değişen öğrencilerin eğitime uyum sağlayamadıkları ve bu nedenle akademik başarılarının azaldığı, öğretmenlerin bu öğrencilerde başarı sağlayamadıkları belirlenmiştir.
7.	İlkokullarda kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri	Esen Damla BALO	2015	Sınıf öğretmenleri, okul müdürleri ile rehber öğretmenlerin büyük çoğunluğu kaynaştırma uygulamaları konusunda kendilerini yeterli hissetmedikleri Kaynaştırma öğrencilerinin normal akranları üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olduğu
8.	Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili karşılaştıkları sorunların incelenmesi	Adem YORULMAZ	2015	Kaynaştırma öğrencilerine yönelik BEP hazırlanması, okullarda malzeme eksikliklerinin giderilmesi ve rehber öğretmenler tarafından gerekli bilgilendirmelerin yapılması gerektiği belirtilmiştir.
9.	Taşımali ilkökullarda karşılaşılan güçlükler (Ağrı ili örneği)	Mustafa TAŞDEMİRÇİ	2017	Okulların fiziki imkanlarının yetersiz olduğu, Velilerin ilgisiz olduğu ve okuldaki toplantılara katılmadıkları
10	İlkokullarda kaynaştırma eğitiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri	Ayten DURAN DÜŞÜNÜR	2018	Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi konusunda aldıkları rehberlik hizmetini yeterli bulmadıkları Kaynaştırma eğitimine ilişkin özel bir müfredatın eksikliği

İlk ve ortaokullara yönelik sorunlar ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde 2010 yılında 2 tane, 2013 yılında 3 tane, 2015 yılında 3 tane, 2017 ve 2018 yıllarında ise birer tane olmak üzere toplamda 10 çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Araştırmalarda ilk ve ortaokullara yönelik sorunlar incelendiğinde eğitim ile ilgili velilerin yeterince bilgi sahibi olmamaları, verilerin çocuklarıyla ilgilenmemesi, çocuklarının olumsuz yönlerini kabul etmemeleri, velilerin okula gelmemesi, taşımali eğitim uygulamasının getirdiği taşıma ve yemek problemleri, birleştirilmiş sınıflardaki öğretim uygulamalarının zorlukları, özel

gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı sınıfta bulunmalarını getirdiği problemler, kaynaştırma öğrencileri ile diğer öğrenciler arasındaki iletişim problemleri, yatılı okullarda çalışmanın yorucu olması, Veli öğretmen işbirliğinin yeterince kurulamaması, parçalanmış ailelerin çocuklarının yaşadıkları problemler, rehberlik servislerinin sorunlu öğrencilere yönelik yetersiz kalması, öğretmen değişikliklerinin sık olması sonucunda öğrencilerin öğretmenlere uyum sağlayamaması, sürekli öğretmen değişimi sonucunda öğrencilerdeki davranış problemlerinin artış göstermesi gibi problemler yer almaktadır. Ayrıca hem öğretmenler hem de okul yöneticilerin kaynaştırma öğrencileri ile ilgili yeterli donanıma sahip olmamaları, kaynaştırma öğrencileri ile diğer öğrenciler arasındaki olumsuz ilişkiler, okulların fiziksel şartlarının yetersiz olması, Veli toplantılarına davet edilen verilerin gelmemesi, kaynaştırma eğitimi ile ilgili özel programların hazırlanması gibi sorunlar da bulunmaktadır.

Lise/Ortaöğretime Yönelik Sorunlar

Tablo 3: Tezlerde lise/ortaöğretim ile ilgili sorunlar

Araştırma Başlığı	Yazar	Yıl	Tespit Edilen Sorunlar
1. İmam-hatip lisesi öğrencilerinin sorun ve beklentileri (Batman ili örneği)	Tuncay KARATEKE	2010	Sınıfların kalabalık olması, programın yoğun olması; öğrencilerin barınma problemleri
2. Yönetici görüşlerine göre meslek liselerinin sorunları ve çözüm önerileri(Esenyurt ilçesi örneği)	Zeynel Abidin ULUĞ	2019	Öğretmen niteliğinin önceki yıllara oranla belirgin biçimde düştüğü, Devlet bütçesinden okullara ayrılan ödeneğin az olduğu, Okul sanayi işbirliğinin yeterince yapılmadığı, Okulların ekonomik olarak zor durumda kaldıkları

Araştırmalarda lise/ortaöğretime ilişkin sorunlar incelendiğinde 2010 ve 2019 yıllarında 2 çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda lise ve orta öğretime yönelik tespit edilen sorunlar sınıfların kalabalık olması, öğrencilerin barınma sorunları, Öğretim programlarının yoğunluğu, öğretmen niteliğinin düşmesi, okulların bütçesinin yetersiz olması, okullar ile sanayi işbirliğinin yeterince sağlanamaması gibi problemler olduğu görülmektedir.

Yabancı Öğrencilerin Eğitimine Yönelik sorunlar

Tablo 4: Tezlerde yabancı öğrencilerin eğitimi ile ilgili sorunlar

Araştırma Başlığı	Yazar	Yıl	Tespit Edilen Sorunlar
1. Göçe bağlı olarak ilk ve orta okullarda yaşanan sorunlara ilişkin yönetici görüşleri-Karabağlar örneği	Pınar GAZELLER	2014	Velilerin eğitim düzeyi düşüktür, çoğu okumayazmabilmemektedir. Çocuk işçiliği ve bundan kaynaklı okula devam sorunları yaşanmaktadır. Velilerin okula karşı aidiyet geliştirmemesi ve önyargılı oluşu iletişim için ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Anadili eğitim dilinden farklı öğrencilerin aynı sınıfta eğitim aldıkları
2. Anadili eğitim dilinden farklı olan öğrencilerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin bir araştırma	Ferhan SİNCAR	2015	Dilin dört temel becerilerinde çok zayıf oldukları Öğretmenlerini anlamadıkları ve buna bağlı olarak kendilerini ifade edemedikleri Akademik başarı düzeylerinin çok düşük olduğu Öğretmenleri ve farklı gruptan arkadaşları ile çok az iletişim kurabildikleri Devamsızlık yaptıklarını, okuldan kaçtıkları
3. Suriyeli mülteci çocukların eğitiminde yaşanan sorunların incelenmesi	Emrah KULTAS	2017	Öğrencilerin eğitim başta olmak üzere, beslenme ve barınma gibi çeşitli konularda ciddi sorunlar yaşadıkları, bu sorunların eğitimi olumsuz etkilediği ve okula devam konusunda sorunlar yaşandığı belirlenmiştir.
4. Çok kültürlülük bağlamında Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların eğitim sorunu	Abdullah Sait ÖZCAN	2018	Suriyeli öğrencilerin yaşadığı en büyük problem Türkçe bilmemeleridir. Uyumun önündeki en büyük engel dil bilmemektir
5. Resmi ilköğretim okullarına devam eden Suriyeli mülteci çocuklarının eğitim sorunlarının belirlenmesi	Fatma CIRIT KARAAĞAÇ	2018	Suriyeli velilerin, çocuklarının eğitimine dahil olamaması Dil problemi
6. Geçici eğitim merkezlerinde yaşanan sorunların öğretmen ve yönetici görüşlerine göre	Ramazan SÖNMEZ	2018	Öğrencilerin sosyal ve psikolojik sorunlar yaşadıkları, eğitsel ve sportif etkinliklerin öğrenciler için sınırlı düzeyde kaldığı, öğretim ortamlarında gerekli materyallerin bulunmaması, velilerle iletişim sorunları yaşandığı belirlenmiştir.

incelenmesi			
7.	Türkiye'deki Suriyeli çocuklarında devlet okullarında karşılaştığı sorunlar Ankara ili örneği	Müberra Nur EMİN	2018
8.	Suriyeli mülteci çocukların eğitiminde farklılıklara saygı temelinde sosyal hizmetlerin incelenmesi	Serdar AYKUT	2019

İncelenen tezlerde yabancı öğrencilerin eğitimine yönelik sorunlar incelendiğinde 2014, 2015 ve 2017 yıllarında 1'er tane, 2018 yılında 4 tane ve 2019 yılında ise 1 tane araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalarda yabancı öğrencilere yönelik yapılan eğitimlerde karşılaşılan sorunların velilerin eğitim düzeyinin düşük olması, çocukların işçi olarak çalışması ve buna bağlı olarak da okula devam problemleri, velilerin okulu benimsemeleri ve önyargılı olmaları, ana dili Türkçe olmayan öğrenciler ile Türkçe olan öğrencilerin aynı ortamda eğitim almaları, öğrencilerin temel dil becerilerini de yaşadıkları problemler, öğrencilerin anlayamama ve kendilerini ifade etme problemleri, akademik başarı düzeylerinin düşük olması, diğer Öğrenciler ile arkadaşlık ilişkilerinin zayıf olması, okuldan kaçma ve devamsızlık problemleri, velilerin eğitim süreçlerine dahil edilmemesi, öğretim programları ile ilgili sorunlar, ders materyallerinin yetersiz olması, yabancı öğrencilere sosyal çevrelerinin olumsuz yaklaşımları gibi problemler yaşandığı görülmektedir.

Tartışma

Eğitim sistemi ile ilgili sorunlar incelendiğinde göç eden ailelerin okula uyum yaşama sorunları, göç eden aileler ile diğer ailelerin çocukları arasındaki arkadaşlık ve iletişim problemleri, öğrenciler arasında başarı düzeyleri arasındaki farklılıklar, çeşitli bölgelerden gelen öğrencilerin beslenme ve giyim farklılıkları, kaynaştırma öğrencileri ile normal öğrencilerin aynı sınıflarda bulunmasının ortaya çıkardığı problemler, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik bilgi eksiklikleri, taşınmalı gelen öğrencilerin yaşadıkları mağduriyetler, öğrencilerin servis ve yemekler ile ilgili şikayetlerinin çözülmemesi, servislerde

şoförlerin öğrencilere olumsuz davranışlarının olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Aysel, 2015; Demirel, 2013; Ağırkaya, 2010; Keman, 2019).

Araştırmada okul yöneticilerinin atama kriterlerinin sürekli değişmesi, okulların kendilerine ait bütçelerinin bulunmaması, geçici görevlendirmeler sonucunda okulların politik bir alan haline gelmesi, kırtasiye işlerinin çok olması okul içerisindeki alt birimlerin okul yönetimlerine katılamaması problemlerinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Aktaş, 2018; Aysel, 2015; Demirel, 2011).

Okullarda başarısız olan öğrencilerin sınıf tekrarının yapılmaması, norm fazlası olan öğretmenlerin branş değişikliği yapmaları sonucunda niteliğin düşmesi, bir sınıfa kaydedilen çocuklar arasındaki gelişim farklılıklarından kaynaklı problemler, öğretmenlerin görev yaptıkları bölgelerde kalmamaları, öğretmenlik mesleğinin önemsenmemesi, eğitimin siyasetin gölgesinde kalması, eğitimin merkeziyetçi bir anlayışa sahip olması, sınav odaklı eğitim anlayışı, yabancı dil eğitimine gereken önemin verilmemesi, okul ile veliler arasında işbirliğinin yeterince sağlanamaması, okulların ve derslerin öğrenciler için cazip hale gelmemesi, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sürdürülememesi, yöneticilerin yönetim problemleri, öğretmenlerin mesleki yetersizlikleri, yasal düzenlemelerin yetersizliği, liyakatsizlik sorunları olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Han, 2010; Duran Düşünür, 2018; Aykut, 2019).

İlk ve ortaokullara yönelik sorunlar ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde velilerin yeterince bilgi sahibi olmamaları, verilerin çocuklarıyla ilgilenmemesi, çocuklarının olumsuz yönlerini kabul etmemeleri, velilerin okula gelmemesi, taşınmalı eğitim uygulamasının getirdiği taşıma ve yemek problemleri, birleştirilmiş sınıflardaki öğretim uygulamalarının zorlukları, özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı sınıfta bulunmalarını getirdiği problemler, kaynaştırma öğrencileri ile diğer öğrenciler arasındaki iletişim problemleri, rehberlik servislerinin sorunlu öğrencilere yönelik yetersiz kalması, öğretmen değişikliklerinin sık olması sonucunda öğrencilerin öğretmenlere uyum sağlayamaması, sürekli öğretmen değişimi sonucunda öğrencilerdeki davranış problemlerinin artış göstermesi olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Aysel, 2015; Kultaş, 2017; Ağırkaya, 2010; Keman, 2019).

Öğretmenler hem de okul yöneticilerin kaynaştırma öğrencileri ile ilgili yeterli donanıma sahip olmamaları, kaynaştırma öğrencileri ile diğer öğrenciler arasındaki olumsuz ilişkiler, okulların fiziksel şartlarının yetersiz olması, veli toplantılarına davet edilen verilerin gelmemesi sorunlarının olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Porsuk, 2010; Memek, 2014).

Araştırmalarda lise/ortaöğretime ilişkin sorunlar incelendiğinde sınıfların kalabalık olması, öğrencilerin barınma sorunları, Öğretim programlarının yoğunluğu, öğretmen niteliğinin düşmesi, okulların bütçesinin yetersiz olması, okullar ile sanayi işbirliğinin yeterince sağlanamaması olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Küçük, 2010; Sincar, 2015).

İncelenen tezlerde yabancı öğrencilerin eğitime yönelik sorunlar incelendiğinde velilerin eğitim düzeyinin düşük olması, çocukların işçi olarak çalışması ve buna bağlı olarak da okula devam problemleri, velilerin okulu benimsemeleri ve önyargılı olmaları, ana dili Türkçe olmayan öğrenciler ile Türkçe olan öğrencilerin aynı ortamda eğitim almaları, öğrencilerin temel dil becerilerini de yaşadıkları problemler, öğrencilerin anlayamama ve kendilerini ifade etme problemleri, akademik başarı düzeylerinin düşük olması, diğer öğrenciler ile arkadaşlık ilişkilerinin zayıf olması, okuldan kaçma ve devamsızlık problemleri, velilerin eğitim süreçlerine dahil edilmemesi olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Aysel, 2015; Demirel, 2013; Parlak, 2015)

Sonuçlar Ve Öneriler

Sonuçlar

Araştırmalardan elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde göç eden öğrencilerin problemleri, okulların fiziki şartlarının yetersiz olması, kaynaştırma öğrencileri ile ilgili problemler, öğrencilerin yabancı dil konusunda yaşadıkları problemler, veli okul işbirliğinin sağlanamaması, okullardaki görevlendirmeleri ve atama işlemlerinin siyasetin gölgesinde kalması, öğretmen ve öğrencilerin nitelik problemleri, okulların yeterli bütçeye sahip olmaması gibi problemler 2010-2019 yılları arasında yapılan araştırmaların çoğunda tekrar eden sorunlar arasında yer almaktadır. Dolayısıyla bu problemlerin eğitim sürecinin halen çözülememiş ve devam eden problemleri olduğu söylenebilir.

Öneriler

Araştırmada incelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir;

- Bölgesel ve şehir içerisinde göç eden öğrencilerin eğitim problemlerinin çözülmesine ve bu öğrencilerin eğitim süreçlerinin aksamasına yönelik tedbirlerin alınması gerekmektedir.
- Fiziki şartlar bakımından okulların değerlendirilmesi ve eksikliklerin giderilmesi bakımından

idarecilerin çalışmalar yapması gerekmektedir.

- Kaynaştırma öğrencilerinin yaşadıkları problemlerin tespit edilmesi ve bu öğrencilere yönelik özel eğitim programlarının hazırlanarak uygulanması yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğrencilerin yabancı dil gelişimlerinin desteklenmesi bakımından problemlerin tespit edilmesi ve pratik çözüm önerileri uygulanmalıdır.
- Okullarda atama işlemleri de görevlendirmelerin somut ve nesnel kriterleri dayalı olarak gerçekleştirilmesi, herhangi bir şüphe olmadan tarafsız atamaların yapılması öğretmenlerin motivasyonlarının yükselmesine katkı sağlayacaktır.
- Okulların kendilerine ait bütçesinin oluşturulması amacıyla gerekli çalışmaların yapılması önemlidir.

Kaynakça

- Ağırkaya, A. (2010). *Taşınabilir Eğitim Uygulamasında Öğretmenler Ve Öğrencilerin Karşılaştıkları Güçlükler*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aktaş, H. A. (2018). *Türk Eğitim Sisteminin Sorunlarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aykut, S. (2019). *Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitim Sorunları: Farklılıklara Saygı Eğitimi Odağında Okul Sosyal Hizmeti Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aysel, İ. (2015). *Kırsal Yaşamda Eğitim Sorunları (Muğla Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Badur, S. (2014). *12 Yıllık Zorunlu Eğitim Sisteminde Okul Yönetiminde Karşılaşılan Sorunlar*, Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 25. Baskı, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çitil, M. (2016). *Engelli Çocuğu Olan Ailelerin Toplumsal Yapısı Ve Eğitsel Sorunları (Ankara İli Örneği)*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Demirel, İ. N. (2011). *Milli Eğitim Örgütündeki Yönetici, Müfettiş Ve Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Yönetiminin Sorunları: Ağrı Ve Erzurum İlleri Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirel, N. (2013). *Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Sorunları Ve Çözümlerine İlişkin Yöneticilerin, Öğretmenlerin, Öğrencilerin Ve Velilerin Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dilekçi, M. (2019). *Mevsimsel Tarım İşçileri (Mti) Olarak Çalışan Ailelerin, Okul Çağındaki Çocuklarının Eğitim Sorunlarının Öğretmen, Veli Ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Duran Düşünür, A. (2018). *İlkokullarda Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Emin, M. N. (2018). *Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Devlet Okullarında Karşılaştığı Sorunlar Ankara İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ertürk, T. (2017). *Türk Eğitim Sisteminin Yapısal Sorunları Hakkında Okul Yöneticileri Ve Öğretmen Görüşleri: Şahinbey İlçesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gazeller, P. (2014). *Göçe Bağlı Olarak İlk Ve Orta Okullarda Yaşanan Sorunlara İlişkin Yönetici Görüşleri- Karabağlar Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Han, T. (2010). *Göç Eden Ailelerin Çocuklarının Eğitim Ve Öğretimde Karşılaştıkları Uyum Sorunları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hasanoğlu, G. (2013). *Birleştirilmiş Sınıflardaki Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşler*, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaağaç, F. C. (2018). *Resmi İlköğretim Okullarına Devam Eden Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitim Sorunlarının Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karateke, T. (2010). *İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Sorun Ve Beklentileri (Batman İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Keman, F. Y. (2019). *Göreve Yeni Başlayan Okul Yöneticilerinin Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi ve İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kultaş, E. (2017). *Türkiye'de Bulunan Eğitim Çağındaki Suriyeli Mültecilerin Eğitimi Sorunu (Van İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küçük, A. (2010). *Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici Ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar (Aksaray İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Memek, A. (2014). *Taşımali Eğitim Yapılan Okullardaki Yönetici Ve Öğretmenlerin Taşımali Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri (Şanlıurfa İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özcan, A. S. (2018). *Çokkültürlülük Bağlamında Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorunu*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Parlak, Ş. (2015). *Okul Yöneticileri Ve Öğretmenlere Göre Türk Eğitim Sisteminin Sorunları Ve Önerilen Çözümler: Nitel Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Porsuk, A. (2010). *Denizli Merkez İlköğretim Okullarındaki Okul Aile İlişkilerinde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Yönetici Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sincar, F. (2015). *Anadili Eğitim Dilinden Farklı Olan Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sönmez, R. (2018). *Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine Göre Geçici Eğitim Merkezlerinin Sorunları Ve Çözüm Önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi ve İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, Z. D. (2013). *Parçalanmış Aileye Sahip Çocukların Eğitiminde Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştığı Problemlerin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şekercioğlu, B. (2010). *İlköğretim II. Kademe Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar İle İlgili Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Taşdemirci, M. (2017). *Taşımali İlkokullarda Karşılaşılan Güçlükler (Ağrı İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uğur, V. (2015). *Eğitim Kurumu Yöneticilerinin Yönetim Sürecinde Karşılaştığı Zorluklar*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uluğ, Z. A. (2019). *Yönetici Görüşlerine Göre Meslek Liselerinin Sorunları Ve Çözüm Önerileri(Esenyurt İlçesi Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi ve İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uzundere, A. (2015). *Türkiye'de Mevsimlik Tarım İşçileri: Temel Eğitim Sorunları Ve Çözüm Önerileri (Fındık Tarımı Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yeşilmen, F. (2016). *Okul Yönetimi, Örgütsel İletişim Ve Okul Yönetiminde Yönetici Ve Öğretmenlerden Kaynaklanan Sorunların İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, A. Z. (2015). *Birden Fazla Sınıf Öğretmeni Değişen İlkokul Öğrencilerinin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yorulmaz, A. (2015). *Kaynaştırma Eğitimi Veren İlkokul Ve Ortaokul Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaştığı Problemler Batman İl Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.